

Düzeltilme: Postmenopozal Osteoporoz Tedavisinde Denosumabın Etkinliği: Bir Yıllık Takip, Tek Merkezli Çalışma

Correction: Efficacy of Denosumab in the Treatment of Postmenopausal Osteoporosis: One-year Follow-up, Single Center Study

İsmail Tunçekin, Server İlter

Van Yüzüncüyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Van, Türkiye

2021 yılı 3. sayıda "Postmenopozal Osteoporoz Tedavisinde Denosumabın Etkinliği: Bir Yıllık Takip, Tek Merkezli Çalışma" adlı çalışmayı özenle okudum ve çalışmada yer alan maddi hataların bilimsel literatürü yanıltmaması ve meta-analizlerde hatalı bilgilerin yer almaması için bu mektubu yazıyorum (1).

Tüm dünyada yaşlanan nüfusun artması ve beraberinde gelişebilecek kırık riskleri nedeniyle önemli bir sağlık sorunu haline alan osteoporozun tedavisinde denosumab onaylanmış ilk monoklonal antikordur (2). Nükleer faktör-kappa-beta ligandının reseptör aktivatörüne bağlanır ve bunu inhibe ederek anti-rezorbif etki gösterir (3). 2010 yılında Gıda ve İlaç Dairesi (*Food and Drug Administration*) tarafından onaylanan ilaç üzerinde yapılan çalışmalarda denosumabın kemik mineral yoğunluğunu (KMY) artırdığı ve kırık riskini azalttığı gösterilmiştir (4,5).

TRDizin'de denosumabla ilgili araştırma sayısı 27 olup Türkiye'de az sayıda çalışma mevcuttur. Osteoporozda kullanılan denosumab ile ilgili çalışma sayısı daha azdır. Türkiye'de yapılan bu çalışma osteoporozda kullanılan denosumabın etkinliği ile ilgili kıymetli çalışmalardan biridir. Bununla birlikte bu çalışmada gözden kaçan maddi hatalar mevcuttur.

Bu çalışmada denosumabın lomber, kalça total ve kalça boyun bölgesinde KMY oranlarında gr/cm² miktarlarında artış olduğu belirtilmektedir ve bu durum hem sayısal hem de grafiksel olarak gösterilmektedir (Tablo 4 ve Şekil 1) (1). KMY artış oranları sırasıyla %17, %26 ve %12 olarak ifade edilmektedir. Literatürde ise bu çalışmada da belirtildiği gibi 10 yıllık Freedom çalışmasında bu oranlar lomber bölgede %21,7, total kalçada %9,2, femur boyunda %9 olarak saptanmıştır (6).

Ancak tablo ve şekilleri incelediğimizde KMY'yi gr/cm² olarak sırasıyla lomber, total kalça ve kalça boyun olarak aldığımızda %18,4; %23, %3,6 olarak bulunması gerekirdi. Özellikle femur boyundaki KMY'nin yanıltıcı olarak çok yüksek bulunması hem bu çalışma açısından hem de meta-analizlere konu olması açısından önemlidir.

Türkiye'de denosumab ile alakalı çalışmaların sayısı baz alındığında bu çalışmanın önemi daha da artmaktadır. Özellikle osteoporoz tedavisinde kullanılan denosumab ile ilgili Türkiye'deki çalışma sayısı oldukça azdır. Bu tarz çalışmaların teşvik edilmesi ve daha fazla sayıda yapılması ümidi taşıyarak, çalışmalarda maddi hatalar üzerinde dikkatli olunması gerekir. Çünkü bu çalışmalar literatüre katkı sağlamaktadır ve bilim geçmişteki bilgileri baz alarak ve üstüne koyarak ilerler. Bu sebeplerden ötürü çalışmalarda hataların ve düzeltmelerin belirtilmesi çok önemli olup bilimin gelişmesine ve eklenerek ilerlemesine neden olur.

Anahtar kelimeler: Denosumab, osteoporoz, kemik mineral yoğunluğu

Keywords: Denosumab, osteoporosis, bone mineral density

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadıklarını bildirmiştir.

Kaynaklar

1. Tezel N, Cankurtaran D, Ecerkale Ö, Ünlü Akyüz E. Effectiveness of Denosumab in Postmenopausal Osteoporosis Treatment: A 1-yr Follow-up Single-center Study. Turk J Osteoporos 2021;27:159-64.
2. Tsai JN, Lee H, David NL, Eastell R, Leder BZ. Combination denosumab and high dose teriparatide for postmenopausal osteoporosis (DATA-HD): a randomised, controlled phase 4 trial. Lancet Diabetes Endocrinol 2019;7:767-75.
3. Simonet WS, Lacey DL, Dunstan CR, Kelley M, Chang MS, Lüthy R, et al. Osteoprotegerin: a novel secreted protein involved in the regulation of bone density. Cell 1997;89:309-19.
4. Prolia FDA Approval History. Available from: URL: <https://www.drugs.com/history/prolia.html>

Address for Correspondence/Yazışma Adresi: İsmail Tunçekin Asistan Dr., Van Yüzüncüyıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Van, Türkiye
Phone: +90 541 766 67 51 **E-mail:** ismailtuncekin@gmail.com **ORCID ID:** orcid.org/0000-0002-5369-9973

Received/Geliş Tarihi: 08.06.2023 **Accepted/Kabul Tarihi:** 06.11.2023

5. Moshi MR, Nicolopoulos K, Stringer D, Ma N, Jenal M, Vreugdenburg T. The Clinical Effectiveness of Denosumab (Prolia®) for the Treatment of Osteoporosis in Postmenopausal Women, Compared to Bisphosphonates, Selective Estrogen Receptor Modulators (SERM), and Placebo: A Systematic Review and Network Meta-Analysis. *Calcif Tissue Int* 2023;112:631-46.
6. Bone HG, Wagman RB, Brandi ML, Brown JP, Chapurlat R, Cummings SR, et al. 10 years of denosumab treatment in postmenopausal women with osteoporosis: results from the phase 3 randomised FREEDOM trial and open-label extension. *Lancet Diabetes Endocrinol* 2017;5:513-23.